

Trek maar aan het touwtje

Het spelen met *trekpoppen* was vooral in de negentiende eeuw zeer in zwang. De pop kon van hout of stof zijn, maar bekender zijn de uitvoeringen van *papier*. Ze waren vaak verkrijgbaar in de vorm van een *centsprent*: een volks- of kinderprent die rond 1800 in omloop was.

Trekpoppen

De platte trekpop heeft scharnierende ledematen die gaan bewegen als men aan een touwtje trekt. De uitvoeringen van papier – gemaakt via kopergravure of lithografie – bestaan uit losse onderdelen: hoofd, armen, (boven- en onder)benen en de torso. De delen kon men uitknippen en zo nodig inkleuren.

Commedia dell'arte

Sommige trekpoppen zagen er extra fraai uit; ze droegen kleding die van goud leek. Ze stellen vaak *commedia-dell'arte-figuren* voor, zoals *Polichinelle* en *Arlequin*. Bekende Franse uitgeverijen van de *pantins* waren *Imagerie Pellerin d'Épinal* en *Imageries Réunies de Jarville-Nancy*. In Duitsland kwamen prenten met *Hampelmänner* uit van de papieren-theatervellen-uitgeverij *J.F. Schreiber*. De Engelse benaming voor de trekpop is *jumping jack*.

Polichinelle

Polichinelle is in de zeventiende eeuw ontstaan uit *Pulcinella*, de Italiaanse *clown* die door komedianten naar Frankrijk werd gebracht. Polichinelles kostuum is veelkleurig en elegant. Zijn hoofd is getooid met een driekantige *steek*. Hij heeft een naar voren stekende *kin*, een *haakneus*, een hoge *bult* en een flinke *buik*. Hij was niet alleen een komische figuur op het toneel, hij was tevens de hoofdfiguur van het Franse poppentheater. In de negentiende eeuw werd hij in de poppenkast opzijgeschoven door *Guignol*. Aan het eind van de twintigste eeuw is Polichinelle echter herrezen in het Parijse volkspoppenspel.